
NOTAT 2013 – 10

Økonomien i birøkt – konvensjonell og økologisk drift

HEIDI
KNUTSEN

ANASTASIA
OLSEN

IRENE
GRØNNINGSÆTER

NILF

Norsk institutt for
landbruksøkonomisk forskning

NILF utgir en rekke publikasjoner

Årlig utkommer:

- «Driftsgranskingar i jord- og skogbruk»
- «Handbok for driftsplanlegging»
- «Utsyn over norsk landbruk. Tilstand og utviklingstrekk».
- «Mat og industri. Status og utvikling i norsk matindustri».

Resultater fra forskning og utredninger utgis i tre serier:

- «NILF-rapport» – en serie for publisering av forskningsrapporter og resultater fra større utredninger
- «Notat» – en serie for publisering av arbeidsnotater, delrapporter, foredrag m.m. samt sluttrapporter fra mindre prosjekter.
- «Discussion paper» – en serie for publisering av foreløpige resultater (bare internettpublisering).

NILF gir også ut:

- «Merverdiavgiftsnøkkel for landbruket»
- «Kontoplan for landbruksregnskap tilpasset NS 4102»
- Regionale dekningsbidragskalkylar.

NILF er sekretariat for Budsjettnemnda for jordbruket som årlig gir ut:

- «Totalkalkylen for jordbruket» (Jordbrukets totalregnskap og budsjett)
- «Referansebruksberegninger»
- «Resultatkontroll for gjennomføringen av landbrukspolitikken»
- «Volum- og prisindeksar for jordbruket» som ligger på:

<http://www.nilf.no/PolitikkOkonomi/Nn/VolumPrisIndeksar.shtml>

NOTAT 2013–10

Økonomien i birøkt – konvensjonell og økologisk drift

Heidi Knutsen

Anastasia Olsen

Irene Grønningsæter

NILF

Norsk institutt for
landbruksøkonomisk forskning

Serie	Notat
Redaktør	Agnar Hegrenes
Tittel	Økonomien i birøkt – konvensjonell og økologisk drift
Forfatter	Heidi Knutsen, Anastasia Olsen, Irene Grønningsæter
Prosjekt	Birøkt 2012 (D866)
Utgiver	Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)
Utgiversted	Oslo
Utgivelsesår	2013
Antall sider	26
ISBN	978-82-7077-861-1
ISSN	0805-9691
Emneord	Birøkt, økonomi, dekningsbidragskalkyle, konvensjonell drift, økologisk drift

---

Litt om NILF

- Forskning og utredning angående landbrukspolitikk, matvaresektor og -marked, foretaksøkonomi, nærings- og bygdeutvikling.
- Utarbeider nærings- og foretaksøkonomisk dokumentasjon innen landbruket; dette omfatter bl.a. sekretariatsarbeidet for Budsjettnemnda for jordbruket og de årlige driftsgranskingene i jord- og skogbruk.
- Utvikler hjelpemidler for driftsplanlegging og regnskapsføring.
- Finansieres av Landbruks- og matdepartementet, Norges forskningsråd og gjennom oppdrag for offentlig og privat sektor.
- Hovedkontor i Oslo og distriktskontor i Bergen, Trondheim og Bodø.

Forord

Spesialundersøkelsen om økonomien i Birøkt – konvensjonell og økologisk drift, er det andre oppdraget fra Norges Birøkerlag der vi har undersøkt økonomien i Birøkt-næringa. Begge undersøkelser dokumenteres i dette notatet. I den første undersøkelsen var det meningen å se på økonomien i sommertrekk – lyngtrekk – og kombinasjon av disse to. Av 25 mottatte svar fra birøktere som var med i undersøkelsen, var det kun ti som hadde rene trekk uten kombinasjoner. Vi så derfor på resultatene samlet - uavhengig av trekk.

Den siste undersøkelsen, som i hovedsak ble utført våren 2012, er en videreutvikling av første undersøkelse. Vi har nå sett på forskjellene i økonomisk resultat i birøkt mellom konvensjonell og økologisk drift. Denne gangen er 17 birøktere med, hvorav 10 driver konvensjonelt, 6 driver økologisk og 1 var under omlegging til økologisk.

Flere har deltatt i arbeidet med prosjektet. Prosjektleder har vært Heidi Knutsen. Anastasia Olsen og Irene Grønningsæter har også deltatt. Anne Bente Ellevold har ferdigstilt notatet for publisering.

Oslo, juni 2013
Lars Johan Rustad

Innhold

SAMMENDRAG	1
1 INNLEDNING – UTVALG OG METODE.....	3
1.1 Excel basert dekningsbidragskalkyle	3
1.2 Utvalg og metode	3
1.3 Økologisk kontra konvensjonell drift.....	4
2 TIDLIGERE UNDERSØKELSE	5
3 RESULTATER SPESIALUNDERSØKELSE 2008–2010.....	9
3.1 Arbeidsforbruk	9
3.2 Produksjon og oppnådd pris	11
3.3 Produksjonsinntekter	12
3.4 Kostnader	14
3.5 Økologisk resultat	15
3.6 Jordbruksfradrag.....	18
4 UTVIKLING 2006–2010	19
5 FORSKJELLER I RESULTAT	21
VEDLEGG	23

Sammendrag

Hvordan er egentlig økonomien i birøktneringa? Undersøkelsene som NILF har gjort har vært med på å kartlegge lønnsomheten med birøkt i Norge. Undersøkelsene har ikke et fasitsvar – til det trengs et større utvalg av deltagere, men de gir en god indikator på hvordan lønnsomheten er på de områdene som er undersøkt.

I den første undersøkelsen med regnskapstall fra 2006-2008 deltok 24 deltagere, 25 i 2008. Undersøkelsen viste stor variasjon i resultatene. Gjennomsnittlig driftsoverskudd varierte mellom kr 35 851 (2007) og kr 89 906 (2006). Dekningsbidrag inkl. tilskudd per kube var i gjennomsnitt kr 1 320, kr 1 035 og kr 1 210 i hhv. 2006, 2007 og 2008. Familiens arbeidsfortjeneste per årsverk var kr 141 954, kr 34 154 og kr 77 259 i de tre årene. Undersøkelsen viste stor spredning i resultatene mellom birøkterne, noe som ikke vises ved gjennomsnittsberegninger. Birøkteren med best lønnsevne for 2008 oppnådde kr 184 per time, mens fem andre birøktere i utvalget fikk negativ lønnsevne samme året.

I den andre undersøkelsen deltok 17 produsenter, hvorav 12 av dem var med i første undersøkelse også. Denne undersøkelsen tok for seg driftsregnskapene for perioden 2008–2010 og så på forskjellene mellom konvensjonell og økologisk drift. 10 bruk drev konvensjonelt, 6 bruk økologisk og 1 bruk var under omlegging til økologisk. Det sistnevnte bruket ble ikke tatt med i gjennomsnittsberegningene.

Da arbeidsforbruket ble undersøkt kom det ikke frem systematiske forskjeller mellom økologisk og konvensjonell drift på dem som var med i undersøkelsen. Med et større utvalg ville det kanskje framkommet tydeligere forskjeller og det ville dermed vært mulig å treffe sikrere konklusjoner.

Sju konvensjonelle og to økologiske produsenter fordelte arbeidstidene på ulike arbeidsoppgaver. Høsting og slyngning sammen med svermekontroll, sverming og annet sommerarbeid så ut til å være de mest arbeidskrevende operasjonene.

Når det gjaldt produksjonsmengde viste undersøkelsen at de konvensjonelle produsentene oppnådde større produksjon enn de økologiske, både totalt og per kube. Høyest oppnådd pris derimot var det de økologiske produsentene som oppnådde gjennom større salg til andre salgskanaler enn Honningcentralen A/L, som f.eks. Bondens marked. Oppnådd pris var vesentlig bedre enn for de konvensjonelle produsentene. I tillegg var det større variasjon mellom de økologiske produsentene. Som eksempel på dette kan nevnes at i 2010 var snittprisen for salg av økologisk honning kr 72,21 mens den laveste i samme gruppe var kr 32,98 og den høyeste kr 152,52. De konvensjonelle produsentene oppnådde samme år en gjennomsnittspris på kr 38,92, minimumspris på kr 33,83 og maksimumspris på kr 66,69.

I undersøkelsen framkom det at de konvensjonelle produsentene i gjennomsnitt hadde lavere kostnader enn de økologiske produsentene. Av de variable kostnadene var det særlig kostnader knyttet til salg som var høyere for de økologiske produsentene.

Undersøkelsen viste også at avskrivningene var høyere hos de økologiske produsentene pga. at eiendelene hos dem var registrert med høyere verdier enn hos de konvensjonelle produsentene. Normalt skal det ikke være behov for større investeringer for å drive økologisk enn konvensjonelt, men forklaringen her kan være at de økologiske produsentene har drevet i kortere tid og dermed er balanseverdien høyere for deres eiendeler.

Når det gjelder resultatmål oppnådde de økologiske produsentene i 2008 og 2010 høyere dekningsbidrag enn de konvensjonelle produsentene. Høyere faste kostnader hos

de økologiske gjør likevel at de konvensjonelle produsentene hadde høyere driftsoverskudd alle tre årene.

I undersøkelsen framkom det at bortsett fra dekningsbidrag oppnådde de konvensjonelle produsentene best økonomisk resultat. Høyere rentekrav og flere arbeidstimer var med på å redusere resultatene for de økologiske produsentene.

Tolv deltakere stilte regnskapene sine til disposisjon for begge undersøkelsene. For disse kunne vi måle utviklingen hos fra 2006 til 2010. I gjennomsnitt hadde antall kuber hos dem gått ned fra 172 kuber i 2006 til 165 kuber i 2010.

Gjennomsnittlig arbeidsinnsats per kube lå mellom 7,6 og 7,8 timer i årene 2006-2009, men økte til 8,9 timer per kube i 2010.

Tilskudd for bikuber ble for første gang utbetalt i 2010. Dette økte gjennomsnittlig produksjonsinntekt for alle deltagerne i forhold til resten av perioden. Samtlige resultatmål ligger høyest for 2010. Driftsoverskudd i perioden for de 12 produsentene varierer mellom kr 15 427 og kr 159 580.

Undersøkelsen viste også resultater fra dårligste og beste gruppe av konvensjonelle bruk for 2010. Den beste gruppa oppnådde et driftsoverskudd på kr 1 841 per kube mens den dårligste bare oppnådde kr 547 per kube. Det var noe større variasjon i antall kuber enn for den beste gruppa. Ut fra resultatene for enkeltbrukene, er det lite trolig at antall kuber har stor betydning for resultatene for de konvensjonelle brukene.

Ut fra resultatene for 2010, var det i hovedsak mengde produsert honning og oppnådde priser som var årsakene til den store forskjellen i resultat.. Også for 2008 og 2009 var det produsert mengde honning som utgjorde den største forskjellen mellom gruppene.

1 Innledning – utvalg og metode

Mange birøktene rapporterer om dårlig økonomi. I tillegg er det lite dokumentasjon av økonomien i økologisk birøkt. NILF har derfor på oppdrag fra Norges Birøktelag gjennomført en spesialundersøkelse om økonomien i konvensjonell og økologisk birøkt. Undersøkelsen er en oppfølging av en tilsvarende undersøkelse som ble gjennomført vinteren 2011/2012 der det ble hentet inn regnskap fra 25 birøktene for årene 2006–2008. Denne undersøkelsen er ikke tidligere publisert. Det ble ikke skilt mellom konvensjonell og økologisk drift i den første undersøkelsen.

1.1 Excel basert dekningsbidragskalkyle

I tilknytning til undersøkelsen ble det også utarbeidet en Excel basert dekningsbidragskalkyle for birøktproduksjon som finnes i vedlegg 1.

1.2 Utvalg og metode

Deltagerne i undersøkelsen er hentet blant medlemmene i Norges Birøktelag. Det ble først sendt ut et informasjonsbrev til en del utvalgte birøktene med spørsmål om de kunne tenke seg å delta i undersøkelsen. Tolv deltagere fra den første undersøkelsen ble også med i den nye undersøkelsen. I tillegg ble det rekruttert fem nye deltagere. Av disse fem driver fire økologisk. I alt driver 10 av deltagerne konvensjonelt, mens seks driver økologisk. Ett av de nyrekrutterte brukene er under omlegging, og er ikke tatt med i gjennomsnittsberegningene. For de nye deltagerne ble det hentet inn regnskap for årene 2008–2010, og for deltagerne som var med i den første undersøkelsen, ble det supplert med regnskapstall for 2009 og 2010.

Driftsregnskapene ble gjort opp med utgangspunkt i regnskapsutskrifter, det ble ikke hentet inn bilag for de tre årene. Dette gjør at driftsregnskapet blir noe mindre detaljert enn om det hadde vært hentet inn bilag. Innsending og gjennomgang av bilag var det ikke ressurser til i dette prosjektet.

Det er relativt få deltagere med i undersøkelsen. Dette gjør at avvik på enkeltbruk kan gi store utslag på gjennomsnittstallene. Dette må man ta hensyn til når resultatene vurderes. Det er også stor variasjon mellom produsentene, særlig i den økologiske gruppen. Dette kommer ikke fram ved gjennomsnittsberegninger.

En del av resultatene er vist i figurer. Der disse viser spredning i resultater, er det ingen rangering langs x-aksen.

Avskrivning og verdsetting balanse

Ved verdsetting av eiendeler i balansen til driftsregnskapet er det tatt utgangspunkt i skatteregnskapets balanse. Det ble anslått 8 års gjenstående avskrivningstid på maskiner og redskaper og 15 års restavskrivningstid på bygninger. Nyinvesteringer i perioden er avskrevet lineært over 30 og 15 år, henholdsvis for bygninger og maskiner/redskaper. For bifolk er den skattemessige verdien brukt.

Verdsetting av eiendeler er en forenkling i forhold til den metodikken som blir brukt f.eks. i NILFs driftsgranskinger i jord- og skogbruk, der eiendelene er verdsatt etter historisk kost og avskrevet lineært over levetiden.

Leveranser til Honningcentralen A/L

Fra Honningcentralen A/L fikk vi tall både for levert mengde honning og oppgjørpriser for 2009 og 2010 for den delen av honningen som ble levert til dem. For 2008 er mengdetall funnet i regnskapet eller oppgitt av deltageren selv. Mengdetall for honning som er solgt via andre kanaler enn Honningcentralen A/L, er enten funnet i regnskapet, eller oppgitt av deltageren. Opplysninger om lager av honning for salg er funnet i regnskapene. I enkelte av regnskapene kan det se ut til at det er dårlig samsvar mellom både mengde honning på lager og den prisen honning er verdsatt til i forhold til reell salgsinntekt. Dette kan gi en periodiseringsfeil for enkelte av produsentene, ved at deler av inntektene fra salg av honning kommer på feil år i forhold til produksjonsåret.

Arbeidsinnsats

Opplysninger om arbeidsinnsats er estimert av produsentene. Bare et fåtall av produsentene har spesifisert arbeidstid på ulike oppgaver i honningproduksjonen. Det blir derfor i hovedsak presentert tall for total arbeidsinnsats.

1.3 Økologisk kontra konvensjonell drift

Økologisk honningproduksjon krever at man er tilknyttet sertifiseringsorganet Debio. Man pålegges da årlige avgifter samt tilknytningsavgift i oppstartsfasen. Økologisk birøkt har også større krav til dokumentasjon, noe som fører til merarbeid for birøkteren. I tillegg må alle innsatsmidler være godkjent til økologisk drift. Det vil si at man må bruke økologisk sukker til vinterfôr og økologisk voks ved voksskifte. Det er heller ikke tillatt å bruke pollenerstatning. Man må derfor spare pollentavler gjennom sesongen for eventuelle behov for proteinfôring. Ved skifte av dronninger må disse komme fra godkjent økologisk produksjon.

I Norge bruker birøkterne organiske syrer eller biotekniske metoder i bekjempelsen av sykdom. Dette er godkjent i økologisk drift. Derfor er det pr i dag ingen forskjeller i økologisk og konvensjonell drift angående sykdomsbekjempelse.

Trekkområdet for økologisk drift må i det vesentligste ha viltvoksende eller økologiske planter, og det er strenge krav til mengder ryps/raps som dyrkes innenfor trekkområdet. Det skal heller ikke ligge forurensningskilder som bykjerner, motorvei, industriområder etc. innenfor et område på 3 km fra bigården. Det vil si at enkelte birøktere, som endrer til økologisk birøkt, må bytte ut noen av bigårdsplassene og finne nye plasser lengre unna som tilfredsstillende kravene. Dette fører til større kostnader knyttet til kjøring og tidsbruk og kan føre til at man må bruke plasser hvor trekkgrunlaget er dårligere, noe som gir lavere honningutbytte.

2 Tidligere undersøkelse

Vinteren 2009/2010 ble det gjennomført en spesialundersøkelse om økonomien i birøkt, basert på regnskap for årene 2006–2008. I det følgende gjengis noen funn fra undersøkelsen. Det var i alt 30 birøktere som sendte inn regnskapene sine til NILF, men av ulike årsaker var det ikke alle regnskapene som kunne brukes i undersøkelsen. For årene 2006 og 2008 var det 24 deltagere i undersøkelsen, for 2008 var det 25 med.

I gjennomsnitt hadde birøkterne i utvalget 156 kuber i 2006 og 154 kuber i 2007 og 2008.

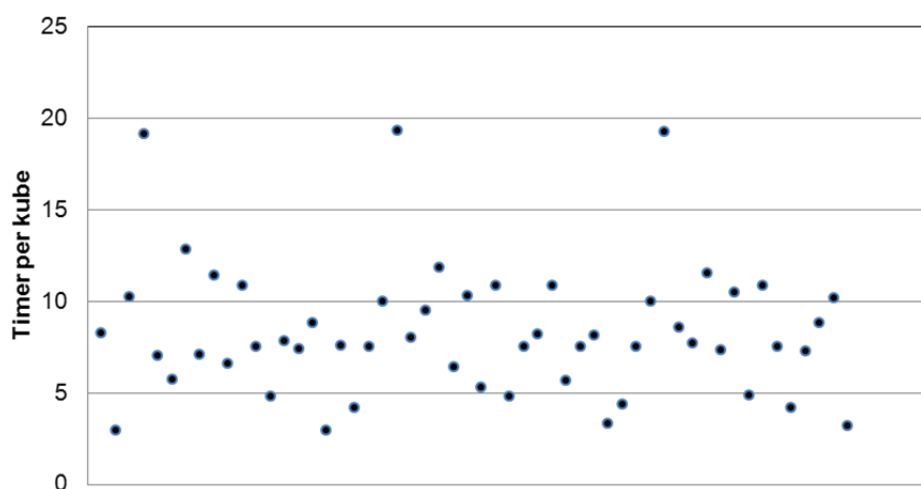
Arbeidsforbruk

For 2006 og 2007 var det 16 av dem som sendte inn regnskap som selv hadde estimert arbeidsforbruk. For 2008 var det 17 som hadde estimert arbeidsforbruket. For resten av enhetene ble det brukt normtall, 7,5 timer per kube. Arbeidsforbruket i Tabell 2.1 vil avvike fra arbeidsforbruk i gjennomsnittet fra driftsregnskapene, fordi regnskapene til noen av dem som hadde estimert ikke kunne brukes i undersøkelsen.

Tabell 2.1 Estimert av arbeidsforbruk 2006–2008

	Antall som har estimert timer (n)	Estimert av birøkter, gj.timer per kube	Gj.timer per kube, alle (n=27)
2006	16	8,4	8,1
2007	16	8,8	8,3
2008	17	8,2	8,0

Gjennomsnittet lå altså litt over normen på 7,5 timer per kube, men det var stor spredning i estimatene, fra 2,9 til 19,4 timer per kube. Figur 2.1 viser spredning i arbeidsinnsats per kube.

Figur 2.1 Estimert arbeidstid for 3 år, spredning

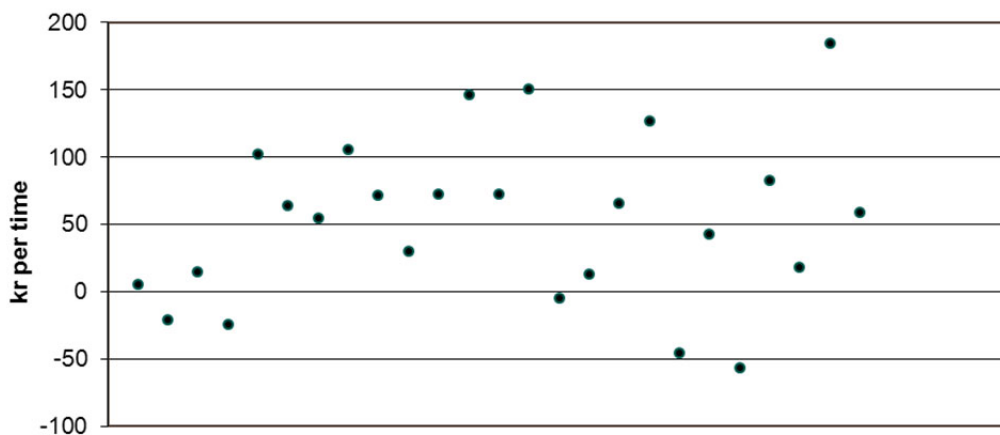
Økonomisk resultat

Inntektene skrev seg i hovedsak fra salg av honning og voks, men også refusjon av sukkeravgift var en vesentlig inntektspost. På kostnadssiden utgjorde avskrivninger den største enkeltposten alle tre årene. Av andre faste kostnader var leid arbeid, drivstoff, vedlikehold av maskiner og redskap og administrasjon de største postene, mens kostnader til fôr og forbruksartikler var de største variable kostnadene. Både de faste og de variable kostnadene var relativt stabile de tre regnskapsårene, mens det var større variasjon i produksjonsinntektene. Tabellen under viser gjennomsnittlige inntekter og kostnader og noen resultatmål for de tre årene.

Tabell 2.2 Resultater fra driftsregnskap for 2006, 2007 og 2008, gjennomsnitt

		2 006	2 007	2 008
Antall regnskap		24	24	25
Antall kuber		156	154	154
Eiendeler birøkt 31.12	kr	329 217	335 502	309 331
Arbeidsinnsats				
Arbeidsinnsats i alt birøkt	Timer	1 133	1 150	1 123
- herav familien	Timer	995	1 035	983
Resultatregning				
Birøkt				
+ Produksjonsinntekter i alt	kr	253 264	204 976	233 638
- Variable kostnader i alt	kr	47 340	45 536	47 295
= Dekningsbidrag inkl. tilskudd	kr	205 924	159 440	186 343
- Faste kostnader i alt	kr	89 948	94 340	98 935
= Resultat før avskrivninger	kr	115 976	65 100	87 408
- Avskrivninger i alt	kr	26 070	29 250	26 903
= Driftsoverskudd	kr	89 906	35 851	60 505
+ Driftsoverskudd i birøkt	kr	89 906	35 851	60 505
- Kalkulert rente av eiendeler i birøkt ¹⁾	kr	13 322	16 698	19 354
= Familiens arbeidsfortjeneste	kr	76 584	19 153	41 151
+ Leid arbeid	kr	17 057	18 526	18 659
= Lønnsevne i alt	kr	93 641	37 678	59 810
Lønnsevne per time	kr	82,67	32,76	53,25
Familiens arbeidsfortj. i birøkt per årsverk	kr	141 954	34 154	77 259
Dekningsbidrag inkl. tilskudd		205 931	159 440	186 343
Dekningsbidrag inkl. tilskudd per kube		1 320	1 035	1 210
1) Rentesats		4 %	5 %	6 %

For de samme årene var lønnsevne per time for brukene i driftsgranskingene henholdsvis kr 77,38, 93,37 og 93,53. Birøkterne i denne undersøkelsen ligger altså drøye 5 kr over gjennomsnittet for driftsgranskingene i 2006, men betydelig under i 2007 og 2008. Det er stor spredning i resultatene mellom birøkterne, noe som ikke vises ved gjennomsnittsberegninger. Figur 2.2 viser spredning i lønnsevne per time for 2008. Birøkteren med best lønnsevne oppnådde kr 184 per time, mens fem av birøkterne i utvalget fikk negativ lønnsevne det året.

Figur 2.2 Spredning i lønnsevne per time for 2008

3 Resultater spesialundersøkelse 2008–2010

Det var 17 produsenter som deltok i spesialundersøkelsen om økonomi i konvensjonell og økologisk birøkt for årene 2008–2010, og det er gjort opp driftsregnskap for alle produsentene. Ett av brukene var under omlegging til økologisk drift, og er ikke med i gjennomsnittsberegningene. Det var 10 som drev konvensjonelt, og 6 som drev økologisk.

3.1 Arbeidsforbruk

Produsentene har estimert arbeidstimer for de tre årene 2008–2010, enten ved å sende inn et skriftlig skjema, eller muntlig ved telefonintervju. Mange synes det er vanskelig å anslå timetall for arbeid utført tidligere år. Anslagene blir derfor mye mindre nøyaktige enn om produsentene hadde kunnet føre timer gjennom året.

I gjennomsnitt brukte de konvensjonelle brukene noe mindre tid per kube enn de økologiske, men det er stor spredning. Av de økologiske produsentene er det ett bruk som har rapportert om svært høyt arbeidsforbruk til videreforedling og salg av honning. Fordi utvalget er lite, blir gjennomsnittet for de økologiske produsentene også høyt. Holder man dette enkeltbruket utenom, ville gjennomsnittet for 2010 for de økologiske produsentene vært på 6,3 timer per kube, og lavere enn gjennomsnittet for de konvensjonelle produsentene. For 2009 ville gjennomsnittet for de økologiske produsentene blitt 7,0 timer per kube om dette bruket var holdt utenom. Resultatene fra denne undersøkelsen viser derfor ikke systematiske forskjeller i arbeidsforbruk mellom økologiske og konvensjonelle produsenter. Tabell 3.1 viser arbeidsforbruk per år, som veid gjennomsnitt, og Figur 3.1 viser spredningen i arbeidsforbruk for alle brukene som var med i undersøkelsen.

Tabell 3.1 Arbeidsforbruk per kube, veid gjennomsnitt per år, 2008–2010

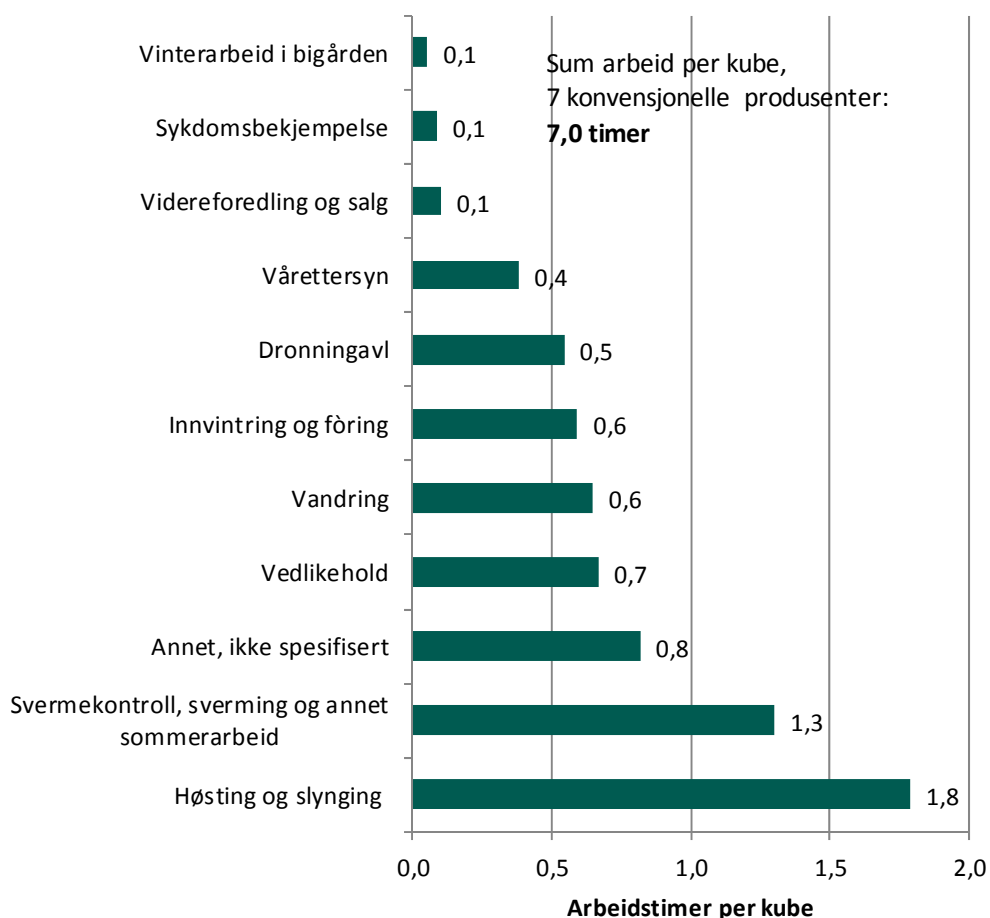
	2008	2009	2010
Konvensjonelle	7,3	6,7	7,1
Økologiske ¹⁾	8,2 (8,6)	9,1 (7,0)	10,3 (6,3)

1) Tall i parentes er gjennomsnitt uten ett bruk med svært høyt arbeidsforbruk i 2009 og 2010

Figur 3.1 Spredning i arbeidsforbruk, 2008–2010

Det er sju konvensjonelle og to økologiske produsenter som har fordelt arbeidstimerne på ulike arbeidsoppgaver for 2010. I figuren under er gjennomsnitt for de konvensjonelle produsentene som har levert detaljerte registreringer vist.

Figur 3.2 Fordeling av arbeidstimer per kube, gjennomsnitt for 7 konvensjonelle produsenter

Høsting og slynging sammen med svermekontroll, sverming og annet sommerarbeid er de mest arbeidskrevende operasjonene. I gjennomsnitt har de sju produsentene som har levert detaljerte registreringer, brukt 0,1 time mindre enn gjennomsnittet for alle de konvensjonelle produsentene dette året. Arbeidstimen er ikke basert på daglige eller ukentlige registreringer, men er estimert av birøkterne i ettertid. Slike estimater vil være lagt mindre sikre enn faktiske registreringer. Dette må man ta hensyn til ved bruk av resultatene.

3.2 Produksjon og oppnådd pris

I gjennomsnitt har de konvensjonelle produsentene større honningproduksjon enn de økologiske, både totalt og per kube. Tabell 3.2 viser gjennomsnittlig honningproduksjon per kube og variasjon i produksjon.

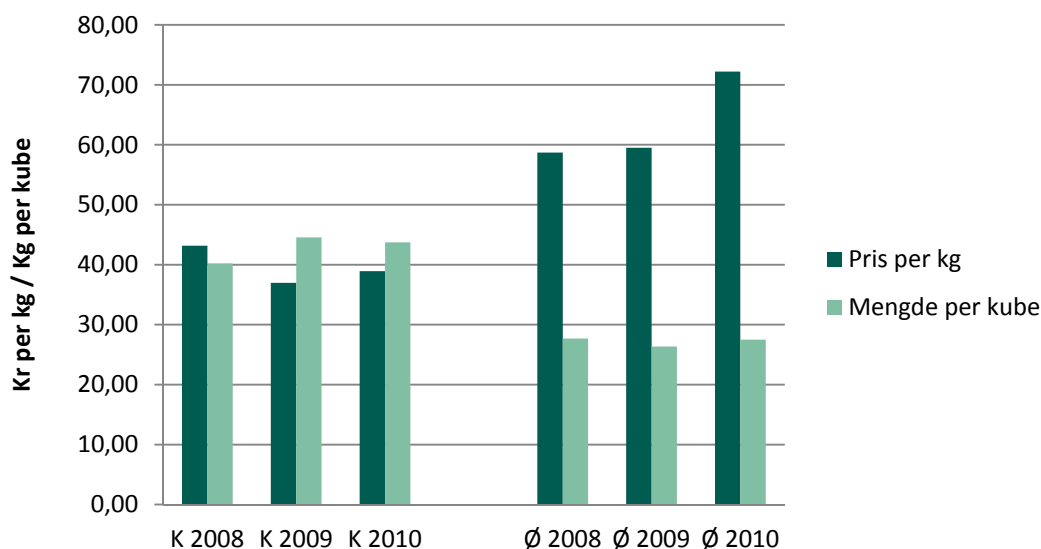
Tabell 3.2 Honningproduksjon per kube, gjennomsnitt og variasjon, kg per kube

	Konvensjonell			Økologisk		
	Gjennom- snitt	Variasjon Maks	Min	Gjennom- snitt	Variasjon Maks	Min
2008	40,2	49,3	23,7	27,7	45,7	14,6
2009	44,6	58,3	25,5	26,4	39,4	11,9
2010	43,7	69,3	27,5	27,5	38,0	3,4

De økologiske produsentene har solgt en større del av honningen gjennom andre salgskanaler enn Honningcentralen A/L, blant annet gjennom Bondens marked og direkte til forbruker, enn de konvensjonelle produsentene. Oppnådd pris per kg honning er vesentlig høyere for de økologiske produsentene enn for de konvensjonelle. Det er også større variasjon i oppnådd pris for de økologiske produsentene. Tabell 3.3 viser gjennomsnittlig oppnådd pris ved salg av honning og høyeste og laveste (maks/min) pris. Figur 3.3 viser oppnådd pris per kg og mengde honning per kube.

Tabell 3.3 Oppnådd pris ved salg av honning, gjennomsnitt, maks og min, kr per kg

	Konvensjonell			Økologisk		
	Gjennom- snitt	Variasjon Maks	Min	Gjennom- snitt	Variasjon Maks	Min
2008	43,18	56,59	38,49	58,69	121,12	38,46
2009	36,98	54,86	29,31	59,52	130,50	31,15
2010	38,92	66,69	33,83	72,21	152,52	32,98

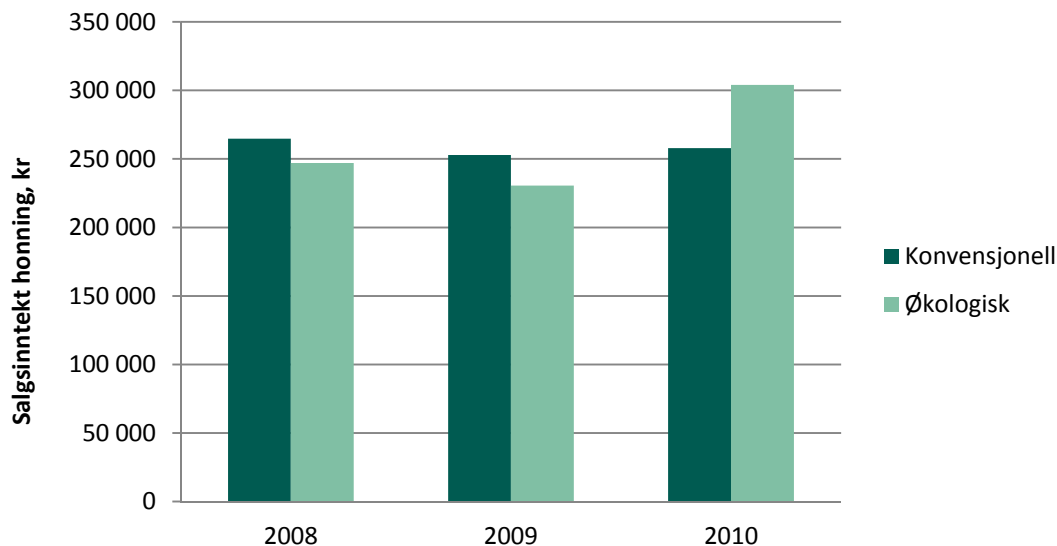
Figur 3.3 Honningsalg, kg per kube og oppnådd pris per kg for konvensjonell (K) og økologisk (Ø) produksjon

3.3 Produksjonsinntekter

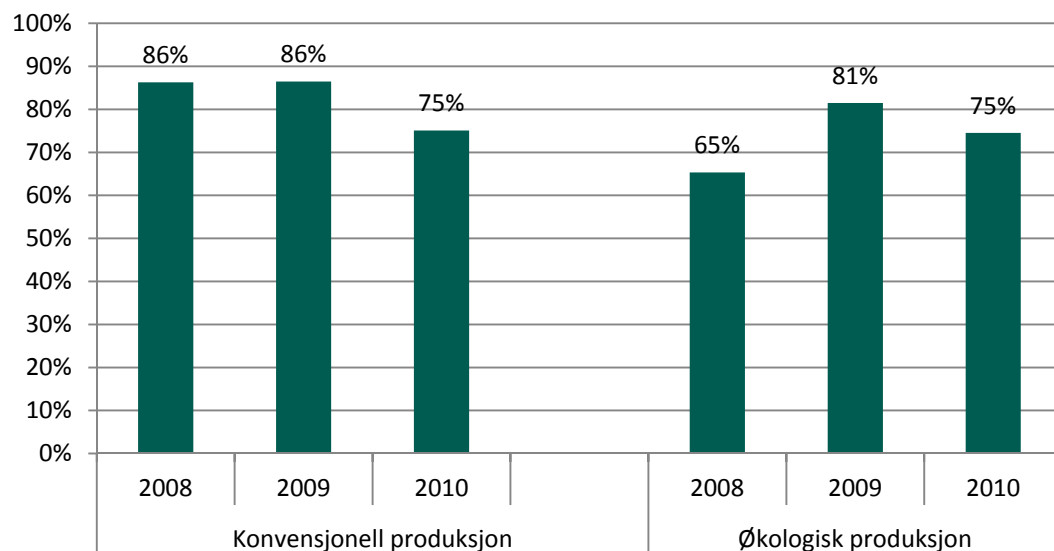
Honning

I 2008 og 2009 har de konvensjonelle produsentene høyere salgsinntekt fra honning enn de økologiske produsentene. I 2010 er inntektene fra salg av honning høyest hos de økologiske produsentene, både totalt og per kube. I 2009 er antall kuber noe mindre hos de økologiske produsentene. Det gjør at salgsinntekter fra honning er høyere per kube enn for de konvensjonelle produsentene dette året, selv om salgsinntektene per bruk er litt høyere hos de konvensjonelle produsentene. Figur 3.4 viser gjennomsnittsinntekter fra salg av honning for seks økologiske og ti konvensjonelle produsenter for årene 2008–2010.

Figur 3.5 viser at omsatt honning utgjør en noe større andel av de totale inntektene for de konvensjonelle produsentene i 2008 og 2009. I 2010 utgjør omsatt honning 75 prosent av de totale produksjonsinntektene for begge gruppene. Dette er noe mindre enn i de to første årene for de konvensjonelle produsentene, og kan forklares med at dette var første året det ble utbetalt husdyrtilskudd til birøkt. I 2008 fikk en av de økologiske produsentene erstatning for tap av bifolk dette året, og fordi gruppen er liten, gjør dette stort utslag på gjennomsnittet.

Figur 3.4 Salgsinntekt honning

Figur 3.5 Salgsinntekter fra honning i prosent av totale produksjonsinntekter

De økologiske produsentene som leverte honning til Honningcentralen A/L, oppnådde i gjennomsnitt en utbetalingspris på kr 40,09 per kg honning i 2010. Dersom all honning fra de økologiske produsentene hadde blitt levert til Honningcentralen A/L dette året, hadde produksjonsinntektene blitt redusert med kr 135 229, fra kr 407 928 til kr 272 699. Samtidig ville også kostnader i forbindelse med salget og arbeidsinnsatsen blitt redusert. Dataene fra skatteregnskapene har ikke vært detaljerte nok til at det har vært mulig å identifisere hvor store kostnadene i forbindelse med privat salg av honning har vært.

Tilskudd

I 2010 ble det for første gang utbetalt husdyrtilskudd til birøkt, kr 300 per kube. I gjennomsnitt utgjorde dette tilskuddet kr 44 700 for de økologiske produsentene og kr 46 500 for de konvensjonelle produsentene i 2010. Husdyrtilskuddet utgjorde 69 prosent av totale tilskudd for de økologiske produsentene og 72 prosent for de konvensjonelle. Andre tilskudd av vesentlig omfang var sukkertilskuddet.

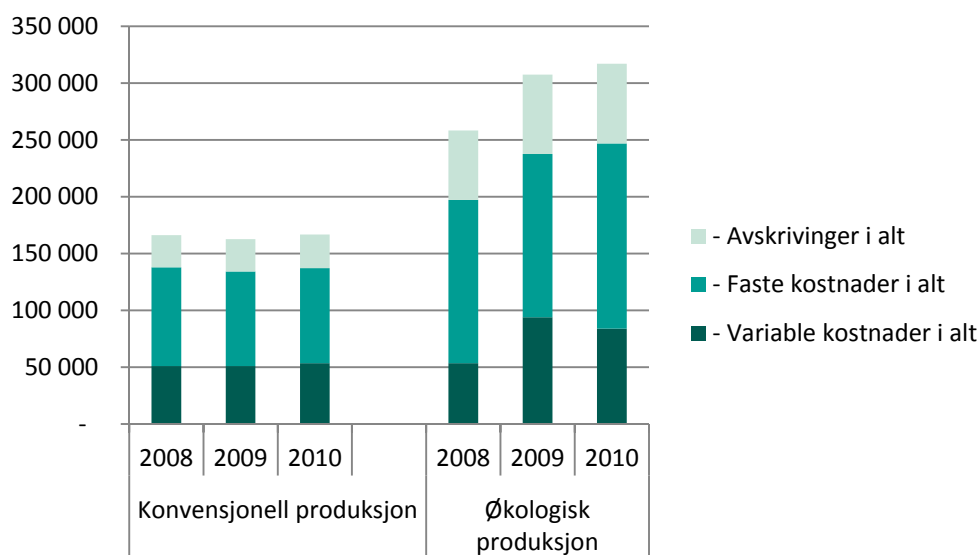
Dersom husdyrtilskuddet hadde økt med kr 50 per kube, ville driftsoverskuddet for de økologiske produsentene økt med kr 7 450 til 99 832 og med kr 7 750 til kr 187 481 for de konvensjonelle produsentene¹.

3.4 Kostnader

De konvensjonelle produsentene har i gjennomsnitt lavere kostnader enn de økologiske produsentene i undersøkelsen. Av de variable kostnadene er det særlig kostnader knyttet til salg som er høyere for de økologiske produsentene.

Det er registrert høyere verdi på eiendeler knyttet til birøkt for de økologiske produsentene i undersøkelsen enn for de konvensjonelle. Dette gjør at avskrivningene blir høyere for de økologiske produsentene. Det er ikke et større investeringsbehov ved økologisk produksjon enn ved konvensjonell produksjon. At de økologiske produsentene i vår undersøkelse har høyere verdi på eiendeler, kan skyldes at de har drevet birøkt kortere tid enn de konvensjonelle produsentene, eller at de har satset stort de siste årene. I denne undersøkelsen har gruppene vært små. Spesielle forhold på enkeltbruk vil derfor gi utslag på gjennomsnittstallene, og det er trolig tilfeldige utslag som gjør at det er stor forskjell i verdien på eiendeler mellom de to gruppene. Dersom gruppene hadde vært større, ville trolig forskjellene mellom gruppene vært mindre.

Også andre faste kostnader er høyere for de økologiske produsentene.

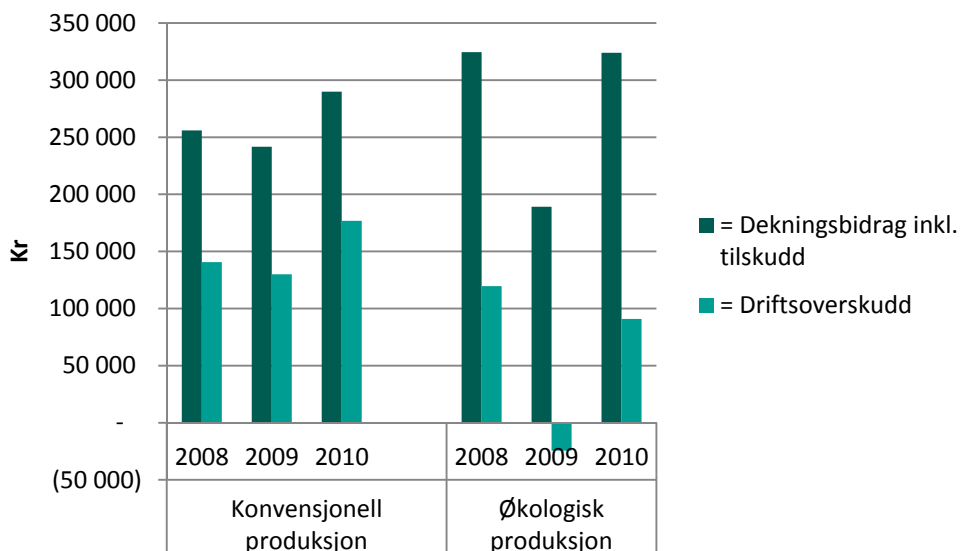

Figur 3.6 Kostnader i honningproduksjon

¹ Antall kuber det er søkt/gitt tilskudd til avviker fra antall kuber i tabellene fordi det i driftsregnskapet er brukt gjennomsnitt av antall kuber i inngående- og utgående balanse.

3.5 Økologisk resultat

I 2008 og 2010 oppnådde de økologiske produsentene høyere dekningsbidrag enn de konvensjonelle produsentene som er med i undersøkelsen, men høyere faste kostnader hos de økologiske produsentene gjør at de konvensjonelle produsentene har høyere driftsoverskudd alle tre årene. I 2009 var driftsoverskuddet negativt for de økologiske produsentene.

Figur 3.7 Dekningsbidrag og driftsoverskudd, gjennomsnitt per bruk

Også for de andre resultatmålene er det de konvensjonelle produsentene som kommer best ut. Høyere rentekrav og flere arbeidstimer er med på å trekke ned resultatene for de økologiske produsentene. Tabell 3.4 viser ulike resultatmål for de to gruppene for årene 2008–2010.

Små grupper gjør at avvik på enkeltbruk kan gjøre store utslag for gjennomsnittstallene. Dette må man ta hensyn til når resultatene vurderes. Det er også stor variasjon mellom produsentene, dette kommer ikke fram ved gjennomsnittsberegninger.

Tabell 3.4 Resultater 2008–2010

	Enhet	Konvensjonell produksjon			Økologisk produksjon		
		2008	2009	2010	2008	2009	2010
Antall produsenter	Antall	10	10	10	6	6	6
Antall bikuber	Antall	153	154	152	152	147	153
Eiendeler i jordbruket 31.12	kr	322 086	288 817	290 452	774 853	1 011 193	946 755
Arbeidsinnsats i alt birøkt	Timer	1 121	1 030	1 079	1 247	1 333	1 579
- herav familien	Timer	1 069	967	991	1 103	1 090	1 251
Arbeidstimer per kube		7,3	6,7	7,1	8,2	9,1	10,3
Honning per kube, kg	Kg	40,2	44,6	43,7	27,7	26,4	27,5
Oppnådd pris, kr per kg	Kr	43,18	36,98	38,92	58,69	59,52	72,21
Resultatregning							
Birøkt = Produksjonsinntekter i alt	kr	306 854	292 546	343 431	372 850	282 981	409 484
- Variable kostnader i alt	kr	50 943	50 936	53 481	53 466	97 238	83 983
= Dekningsbidrag inkl. tilskudd	kr	255 911	241 610	289 950	319 384	185 743	325 501
- Faste kostnader i alt	kr	86 920	83 342	83 678	143 649	140 308	162 927
= Resultat før avskrivninger	kr	168 991	158 268	206 272	175 735	45 435	162 574
- Avskrivninger i alt	kr	28 387	28 322	29 541	61 244	69 886	70 192
= Driftsoverskudd	kr	140 604	129 946	176 731	114 491	-24 450	92 382
Driftsoverskudd	kr	140 604	129 946	176 731	114 491	-24 450	92 382
- Kalkulert rente av eiendeler ¹⁾	kr	20 584	9 164	8 689	47 131	26 791	29 357
= Familiens arbeidsfortjeneste	kr	120 020	120 782	168 042	67 361	-51 241	63 026
+ Leid arbeid	kr	10 650	8 729	12 339	14 930	29 870	39 880
= Lønnsevne i alt	kr	130 670	129 512	180 381	82 291	-21 371	102 906
Lønnsevne per time	kr	116,61	125,70	167,11	66,02	-16,04	65,17
Familiens arbeidsfortj. i jordbruket per årsverk	kr	207 164	229 499	306 423	110 750	-86 747	92 976
Vederlag til alt arbeid og egenkapital	kr	145 140	135 613	186 766	123 881	-2 815	125 239
Vederlag til alt arbeid og egenkapital per årsverk	kr	238 964	242 848	319 236	183 361	-3 897	146 337
Resultatmål per kube							
Produksjonsinntekter per kube		2 011	1 906	2 267	2 456	1 932	2 680
- Variable kostnader per kube		334	332	353	352	664	550
= Dekningsbidrag per kube		1 677	1 574	1 914	2 104	1 268	2 130
- Faste kostnader per kube		756	727	747	1 350	1 435	1 526
= Driftsoverskudd per kube		921	847	1 167	754	-167	605
1) Kalkulasjonsrentefot		6 %	3 %	3 %	6 %	3 %	3 %

Tabell 3.5 Produksjonsinntekter og fordeling av kostnader

	Enhet	Konvensjonell produksjon			Økologisk produksjon		
		2 008	2 009	2 010	2 008	2 009	2 010
Produksjonsinntekter							
Omsatt honning	kr	264 782	252 892	257 823	246 994	230 574	303 979
Andre inntekter birøkt	kr	6 418	6 043	13 450	36 870	20 561	14 927
Andre inntekter		14 159	13 042	7 537	62 564	13 117	26 022
Tilskudd	kr	21 494	20 569	64 621	26 421	18 729	64 556
Produksjonsinntekter i alt	kr	306 854	292 546	343 431	372 850	282 981	409 484
Variable kostnader							
Fôr	kr	26 814	28 037	33 108	25 279	34 921	38 239
Transport bikuber	kr				3 085	5 286	7 848
Andre forbruksartikler	kr	19 751	17 184	19 858	22 833	44 813	35 493
Kjøp av bifolk	kr	300	5 199	0	1 158	9 933	1 112
Veterinær og medisin	kr	713	71	64	121	75	0
Tjenester i husdyrholdet	kr	3 366	445	451	989	2 209	1 291
Sum variable kostnader	kr	50 943	50 936	53 481	53 466	97 238	83 983
Faste kostnader							
Leid arbeid	kr	10 650	8 729	12 339	14 930	29 870	39 880
Drivstoff	kr	12 744	9 801	9 210	10 869	9 883	10 120
Vedlikehold bil, traktor, maskiner, redskap	kr	6 411	13 279	10 186	29 113	23 067	26 042
Vedlikehold og leie, jord og bygninger	kr	10 242	7 082	7 966	15 362	16 948	12 140
Maskinleie og leasing	kr	5 723	0	0	2 554	1 333	19
Kostnader vedr vandring	kr	1 418	1 248	1 535	8 864	3 160	3 033
Elektrisk kraft og olje til oppvarming	kr	6 301	6 007	5 777	6 056	9 593	9 659
Privatbil i jordbruket	kr	5 361	7 699	7 476	9 467	4 548	8 055
Administrasjon m.m.	kr	27 512	26 759	28 371	46 432	41 905	53 393
Andre driftsutgifter	kr	558	2 737	817	0	0	587
Sum faste kostnader før avskrivninger	kr	86 920	83 342	83 678	143 649	140 308	162 927
Avskrivninger							
Yrkesbil/traktor	kr	143	0	488	3 134	7 863	7 863
Maskiner og redskap	kr	5 445	5 445	5 058	18 505	20 063	20 281
Driftsbygninger inkl teknisk del	kr	13 783	13 783	14 098	34 629	37 548	37 636
Annet	kr	9 016	9 093	9 897	4 977	4 412	4 412
Avskrivninger i alt	kr	28 387	28 322	29 541	61 244	69 886	70 192
Kostnader i alt	kr	166 250	162 600	166 699	258 358	307 431	317 102
Driftsresultat	kr	140 603	129 946	176 731	114 491	-24 450	92 383

3.6 Jordbruksfradrag

Jordbruksfradraget er et inntektspolitisk virkemiddel for å øke disponibel inntekt etter skatt for bøndene. Dette virkemiddelet er ikke omfattet av WTO-avtalen. Jordbruksfradraget i alminnelig inntekt blir gitt til skatteyttere som har inntekt fra jordbruks- og/eller hagebruksvirksomhet eller driver med honning- og/eller pelsproduksjon som næring, selv om virksomheten ikke er knyttet til jordbruk. Inntektsvirkningen av jordbruksfradraget kommer i tillegg til de resultatmålene som er presentert i dette notatet.

Ved næringsinntekt fra kr 54 200 og opp til kr 328 575 var i 2010 fradraget kr 54 200 pluss 32 prosent av all inntekt over kr 54 200 opp til maksimalt fradrag på kr 142 000. Skattelette blir 28 prosent av jordbruksfradraget. Inntektsvirkning av jordbruksfradraget, når man regner 33 prosent marginalsatt,² vil være kr 59 340 ved fullt jordbruksfradrag, og kr 22 650 ved jordbruksfradrag på kr 54 200. Jordbruksfradrag forutsetter at skatteyter har næringsinntekt å trekke fradraget fra. Andre fradrag kan redusere effekten av jordbruksfradraget. Det er bare registrert jordbruksfradrag på ett av brukene som har vært med i spesialundersøkelsen på birøkt. På dette bruket er inntektsvirkningen av jordbruksfradraget beregnet til kr 32 800 i 2008, kr 44 240 i 2009 og kr 33 060 i 2010.

---

² Dette er den inntektsvirkningen som Budsjettmemnda for jordbruket har benyttet i sine beregninger av effekt av jordbruksfradraget.

4 Utvikling 2006–2010

Tolv produsenter har stilt regnskapene sine til disposisjon i begge spesialundersøkelsene om økonomien i birøkt. I dette kapitlet viser vi gjennomsnittstall for disse tolv brukerne for årene 2006–2010.

I gjennomsnitt har antall kuber gått noe ned i løpet av perioden, fra 172 kuber i 2006 til 165 kuber i 2010.

Investeringsnivået har vært lavt i perioden, bare fra 2006 til 2007 har gjennomsnittlige eiendeler økt, i resten av perioden er det en nedgang i eiendeler per 31.12.

Gjennomsnittlig arbeidsinnsats per kube lå mellom 7,6 og 7,8 i årene 2006–2009, men økte til 8,9 timer per kube i 2010. Det var særlig en av produsentene som hadde stor økning i arbeidsinnsatsen fra 2009–2010, men også flere av de andre hadde økning i arbeidsinnsatsen dette året.

Tilskudd til bikuber ble første gang utbetalt i 2010. I gjennomsnitt utgjør dette tilskuddet kr 51 250 for de 12 produsentene i 2010, og bidrar til at produksjonsinntektene dette året er det høyeste gjennom perioden. Også for samtlige resultatmål ligger 2010 høyest, målt i nominell kroneverdi. Tabell 4.1 viser utviklingen fra 2006–2010.

Tabell 4.1 Utvikling 2006–2010, paneldata 12 produsenter, nominelle kroner

		2006	2007	2008	2009	2010	
Antall produsenter	Antall	12	12	12	12	12	
Antall bikuber	Antall	172	174	171	168	165	
Eiendeler i jordbruket 31.12	kr	494 433	508 893	457 188	427 846	415 582	
Arbeidsinnsats i alt (jordbruket)	Timer	1 312	1 359	1 311	1 292	1 468	
- herav familien	Timer	1 196	1 252	1 206	1 133	1 235	
Arbeidstimer per kube	Timer	7,6	7,8	7,7	7,7	8,9	
Resultatregning							
Birøkt	+ Produksjonsinntekter i alt	kr	323 917	244 496	361 432	318 059	398 583
	- Variable kostnader i alt	kr	58 453	56 232	55 317	65 697	67 724
	= Dekningsbidrag inkl. tilskudd	kr	265 464	188 264	306 074	252 362	330 859
	- Faste kostnader i alt	kr	114 450	125 721	120 761	112 536	127 210
	= Resultat før avskrivninger	kr	151 014	62 544	185 354	139 826	203 649
	- Avskrivninger i alt	kr	40 650	47 116	42 194	42 900	44 069
	= Driftsoverskudd	kr	110 364	15 427	143 160	96 925	159 580
+ Driftsoverskudd		kr	110 364	15 427	143 160	96 925	159 580
	- Kalkulert rente av eiendeler	kr	19 861	25 243	28 855	13 276	12 651
	= Familiens arbeidsfortjeneste	kr	90 503	-9 816	114 305	83 605	146 929
	+ Leid arbeid	kr	18 917	23 808	16 340	20 703	30 207
	= Lønnsevne i alt	kr	109 420	13 992	130 645	104 353	177 135
	Lønnsevne per time	kr	83,41	10,29	99,64	80,75	120,70
	Familiens arbeidsfortj. i jordbruket per årsverk	kr	139 652	-14 465	174 882	135 828	216 362
	Vederlag til alt arbeid og egenkapital	kr	123 284	31 237	153 161	114 340	187 262
	Vederlag til alt arbeid og egenkapital per årsverk	kr	173 390	42 395	215 519	163 237	235 420
Resultatmål per kube							
	Produksjonsinntekter per kube	kr	1879	1407	2112	1894	2411
	Variable kostnader per kube	kr	339	324	323	391	410
	<i>Dekningsbidrag per kube</i>	kr	1540	1083	1789	1503	2002
	Faste kostnader per kube	kr	900	994	952	926	1036
	Driftsoverskudd per kube	kr	640	89	837	577	965
	1) Kalkulasjonsrentefot		4 %	5 %	6 %	3 %	3 %

5 Forskjeller i resultat

Det er stor spredning i resultater mellom birøkterne i undersøkelsen. For å se om det er systematiske forskjeller mellom dem som oppnår et godt økonomisk resultat og dem som kommer dårligere ut, ble de konvensjonelle brukene delt i tre grupper etter driftsoverskudd per kube for regnskapsåret 2010. Tabell 5.1 viser gjennomsnittstall for den beste og den dårligste gruppa. Det er tre bruk i hver gruppe.

Den beste gruppa oppnådde driftsoverskudd på kr 1 841 per kube mens den dårligste bare oppnådde kr 547 per kube. Det var noe færre kuber i gjennomsnitt på de dårligste brukene, for denne gruppa var det noe større variasjon i antall kuber enn for den beste gruppa. Ut fra resultatene for enkeltbrukene, er det lite trolig at antall kuber har stor betydning for resultatene for de konvensjonelle brukene.

Det er liten forskjell i kostnadsstrukturen mellom gruppene, selv om brukene i den beste gruppa har noe lavere faste kostnader og avskrivninger enn den dårligste gruppa. Ut fra resultatene for 2010, er det i hovedsak mengde produsert honning og oppnådde priser som er årsakene til den store forskjellen i resultat. Produsentene i den beste gruppa oppnådde i gjennomsnitt 21,6 kg mer honning per kube enn den dårligste gruppa. Også gjennomsnittsprisen er noe høyere i den beste gruppa, det var særlig en produsent som oppnådde en høy pris per kg. De to andre produsentene i gruppa oppnådde priser på nivå med den dårligste gruppa. Også for 2008 og 2009 er det produsert mengde honning som utgjør den største forskjellen mellom gruppene.

Tabell 5.1 Resultater for beste og dårligste gruppe, konvensjonelle bruk, sortert etter driftsoverskudd, 2010

	Dårligste	Beste
Driftsresultat per kube	547	1 841
Antall kuber	143	192
Omsatt honning, kg per kube	33,6	55,4
Oppnådd pris per kg honning	36,31	41,92
Arbeid, timer per kube	7,2	8,5
Omsatt honning, kr per kube	1 205	2 404
Andre inntekter inkl. tilskudd per kube	612	528
Sum produksjonsinntekter per kube	1 816	2 933
Variable kostnader per kube	247	312
Faste kostnader per kube	678	665
Avskrivninger per kube	344	115
Sum kostnader per kube	1 269	1 091
Inntekt fra honning i % av sum produksjonsinntekter	66 %	82 %

Vedlegg 1 Dekningsbidragskalkyle

Veiledning

I dette regnearket kan du beregne dekningsbidrag og driftsresultat for honningproduksjon.

Regnearket har to aktive ark, *Dekningsbidrag inkl tilskudd* (grønn arkfane) og *Driftsresultat* (blå arkfane).

Begynn med å legge inn data i arket *Dekningsbidrag inkl tilskudd*. I dette arket skal faste opplysninger om antall kuber, mengde for refusjon av sukkeravgift legges inn. I tillegg må både forventet honningutbytte, priser og kostnader vurderes.

Data i alle blå celler kan endres.

Dekningsbidraget beregnes både per kube og for totalt antall kuber.

En matrise viser hvordan dekningsbidraget endres ved endringer i mengde eller pris på honning.

I arket *Driftsresultat* legges faste kostnader inn. Driftsoverskuddet beregnes ut fra innlagte faste kostnader og dekningsbidraget som beregnes i arket *Dekningsbidrag inkl tilskudd*.

Prisliste for utstyr til bikuber er tatt inn i arket *Kube med utstyr*.

Alle tall som er lagt inn i kalkylene er veiledende, og må vurderes og endres for hver enkelt birøkte.

Dette regnearket er utviklet av Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) i samarbeid med Norges birøkterlag.

Kontaktperson NILF:

heidi.knutsen@nilf.no

NILF – DISTRIKTSKONTORET I BERGEN

STATENS HUS

Kaigaten 9

Postboks 7317

5020 BERGEN

Telefon: 22 36 72 40

Telefaks: 55 57 24 96

Konto: 1817 17 00023

E-post: Postmottak-Bergen@nilf.no

Internett: www.nilf.no

Org.nr: 970 954 333 mva

Dekningsbidrag inkl. tilskudd

Faste opplysninger					
Antall kuber					200
Husdyrtilskudd per kube ¹⁾					350
Velg maks mengde for refusjon av sukkeravgift i rulleboksen ²⁾			25 kg		
Variable kostnader pr. overvintra bifolk					
	Mengde	Enhet	Pris, kr pr. enhet	Kostnad per kube	Sum pr. 200 kuber
Sukker	18	kg	12,94	233	46 584
Kvikk-Poll	0,5	kg	44	22	4 400
Dronning	0,5	stk	350	175	35 000
Pressevoks	1	stk	60	60	12 000
Frakt og vandreavgift	1	stk	90	90	18 000
Diverse	1	stk	30	30	6 000
				-	-
				-	-
				-	-
				-	-
				-	-
Sum variable kostnader				610	121 984
Produksjonsinntekter per kube					
	Mengde	Beløp	Pr. kube	Sum pr. 200 kuber	
Honning	30	44	1 320	264 000	
Refusjon sukkeravgift ¹⁾	18	6,94	125	24 984	
Produksjonstilskudd ²⁾			350	70 000	
Andre inntekter	1	100	100	20 000	
			-	-	
			-	-	
			-	-	
Sum produksjonsinntekter			1 895	378 984	
Dekningsbidrag inkl tilskudd			1 285	257 000	
1) Tilskudd kr 350 pr. kube, maks kr 87 500, dvs. tilsvarende 250 kuber. Forutsetter min 25 kuber					
2) Vestlandet, Rogaland, Agder, Norland, Troms og Finnmark maks 25 kg pr. kube, resten av fylkene maks 20 kg pr. kube					

Dekningsbidrag ved forskjellig honningpris og ubytte, per kube

Intervall honningpris, kr	4							
Intervall honningutbytte pr. kube, kg	5							
	Pris pr kg (levering i spann)							
Utbytte i kg	32	36	40	44	48	52	56	
15	445	505	565	625	685	745	805	
20	605	685	765	845	925	1 005	1 085	
25	765	865	965	1 065	1 165	1 265	1 365	
30	925	1 045	1 165	1 285	1 405	1 525	1 645	
35	1 085	1 225	1 365	1 505	1 645	1 785	1 925	
40	1 245	1 405	1 565	1 725	1 885	2 045	2 205	

Driftsresultat

Antall kuber og dekningsbidrag hentes fra arket <i>Dekningsbidrag inkl tilskudd</i>			
Fyll inn egne tall i blå celler			
Antall kuber: 200			
		Pr. kube	Totalt for 200 kuber
Dekningsbidrag inkl tilskudd		1285	257000
Faste kostnader:			
Leid arbeid		80	16000
Drivstoff		60	12000
Vedlikehold bil, traktor, maskiner, redskap		65	13000
Vedlikehold og leie, jord og bygninger		50	10000
Maskinleie og leasing		0	0
Kostnader vedr vandring		10	2000
Elektrisk kraft og olje til oppvarming		40	8000
Privatbil i jordbruket		50	10000
Administrasjon m.m.		180	36000
Andre driftsutgifter		5	1000
			0
			0
			0
			0
Sum faste kostnader før avskrivninger		540	108000
Resultat før avskrivninger		745	149000
Avskrivninger		200	40000
Driftsoverskudd		545	109000

Tidligere utgitt i denne serien – 2012

- 2012–1 Environmental and climate analysis for the Norwegian agriculture and food sector and assessment of actions. John Hille, Christian Solli, Karen Refsgaard, Knut Krokann, Helge Berglann, 153 s.
- 2012–2 Støtte til økologisk landbruk. Oddmund Hjukse, Ole Kristian Stornes, 42 s.
- 2012–3 Utbyggingsbruk i Hordaland. Torbjørn Haukås, 52 s.
- 2012–4 Innovasjon i landbruket. Trygve Kjølseth, Ivar Pettersen, 29 s.
- 2012–5 Hva skal det være: epler i løsvekt eller emballert? Butikkforsøk med norske, økologiske epler. Anna Birgitte Milford, 31 s.
- 2012–6 Handlingsrommet for konkurransedyktige verdikjeder for mat. Ellen Henrikke Aalerud, Julie Nåvik Hval, Ivar Pettersen, Johanne Kjuus, 99 s.
- 2012–7 Fleire dyr på sommerferie? Evaluering av beiteordningene. Agnar Hegrenes, Julie Nåvik Hval, Leif Jarle Asheim, Mads Svennerud, 102 s.
- 2012–8 Økonomien i jordbruket i Nord-Norge 2010. Øyvind Hansen, 73 s.
- 2012–9 Økonomien i landbruket i Trøndelag i 2010. Utviklingstrekk 2001–2010. Tabellsamling 2006–2010. Inger Sofie Murvold Knutsen, Svein Olav Holien, Knut Krokann, Siv Karin Paulsen Rye, Kristin Stokke Folstad, 87 s.
- 2012–10 Økonomien i jordbruket på Østlandet. Utviklingstrekk 2006–2010. Tabellsamling 2006–2010. Terje Haug, 87 s.
- 2012–11 Betalingsvillighet for landbrukets produksjon av kollektive goder. En litteraturgjennomgang. Arild Spissøy, Anna Birgitte Milford, Sjur Spildo Prestegard, 36 s.
- 2012–12 Melding om årsveksten 2011. Normalårsavlinger og registrerte avlinger. Ola Wågbo, Oddmund Hjukse, 18 s.
- 2012–13 Økonomien i jordbruket på Vestlandet. Trendar og økonomisk utvikling 2001-2010. Heidi Knutsen, Torbjørn Haukås, Anastasia Olsen, 72 s.
- 2012–14 Økonomien i jordbruket i Agder-fylka og Rogaland. Trendar og økonomisk utvikling 2001-2010. Tabellsamling 2006-2010. Heidi Knutsen, Torbjørn Haukås, Anastasia Olsen, 78 s.
- 2012–15 Økologisk frukt og bær i Norge. Hvor mye produseres og hvordan omsettes det? Anna Birgitte Milford, 33 s.
- 2012–16 Utbyggingsbruk i Hordaland – del 2. Torbjørn Haukås, 40 s.
- 2012–17 Grensehandel – utvikling, årsaker og virkning. Anna Birgitte Milford, Arild Spissøy, Ivar Pettersen, 57 s.
- 2012–18 Utbyggingsbruk i Østfold og Akershus. Gry-Heidi Ruud-Wethal, Lars Johan Rustad, Ingrid Fjellstad Luke, 41 s.
- 2012–19 Verdiskaping i jordbruk, skogbruk og tilleggsnæringer i Rogaland. Heidi Knutsen, Torbjørn Haukås, 62 s.
- 2012–20 Verdiskaping i Møre og Romsdal. Siv Karin Paulsen Rye, 61 s.
- 2012–21 Pelsdyrhold i Norge – avvikling, arbeidsforbruk og selskapsform. Ivar Hovland, Erik Bøe, 17 s.
- 2012–22 En gjennomgang av virkemidler under Landbruks- og matdepartementet med betydning for økosystemtjenester. Valborg Kvakkestad, Ingunn Nebell, Per Kristian Rålm, 56 s.
- 2012–23 Gjennomgang av de direkte og kostnadssenkende tilskuddene over reindriftsavtalen. Valborg Kvakkestad, Ellen Henrikke Aalerud, 81 s.

- 2012–24 Dekningsbidragskalkyler Nord-Norge. Ole Kristian Stornes, 45 s.
- 2012–25 Fordeling av produktivetsframgang. Enkelte teorielement og litt empiri. Agnar Hegrenes, 41 s.
- 2012–26 Landbruk og kompetansebehov i fjellregionen. Ivar Pettersen, Miriam Søgner Haugsbø, 27 s.

Tidligere utgitt i denne serien – 2013

- 2013–1 Økonomien i jordbruket på Vestlandet. Trendar og økonomisk utvikling. Anastasia Olsen, Torbjørn Haukås, 76 s.
- 2013–2 Økonomien i jordbruket i Agder-fylka og Rogaland. Trendar og økonomisk utvikling 2002–2011. Tabellsamling 2007–2011. Anastasia Olsen, Torbjørn Haukås, Heidi Knutsen, 80 s.
- 2013–3 Økonomien i jordbruket i Nord-Norge 2011. Øyvind Hansen, 71 s.
- 2013–4 Verdiskaping i jordbruket i Trøndelag. Siv Karin Paulsen Rye, Stefan Brunzell, Kristin Stokke Folstad, Heidi Knutsen, 84 s.
- 2013–5 Governing Innovation for Sustainable Development: Designing creative institutions. John Bryden, Stig S. Gezelius, Karen Refsgaard, 21 s.
- 2013–7 Kan gårdsbasert entreprenørskap bidra til reiselivsutvikling og et livskraftig lokalsamfunn i Balsfjord kommune? Bente Sørensen, 82 s.
- 2013–8 Økonomien i landbruket i Trøndelag. Utviklingstrekk 2002-2011. Tabellsamling 2007-2011. Kjell Staven, Svein Olav Holien, Kristin Stokke Folstad, Siv Karin Paulsen Rye, Inger Sofie Murvold Knutsen, 76 s.
- 2013–9 Kystlynghei og utegangarsau. Tiltak for auka verdiskaping. Agnar Hegrenes, Arild Spissøy, Samson Øpstad, 46 s.

ADRESSE HOVEDKONTOR

Postadresse:	Kontoradresse:	Telefon: 22 36 72 00
Postboks 8024 Dep	Storgata 2-4-6	Telefaks: 22 36 72 99
0030 OSLO		E-post: postmottak@nilf.no
		Internett: www.nilf.no

ADRESSE DISTRIKTSKONTORER

Bergen	Postadresse:	Postboks 7317, 5020 BERGEN
	Telefon:	22 36 72 40
	Telefaks:	22 36 72 99
	E-post:	postmottak-Bergen@nilf.no
Trondheim	Postadresse:	Postboks 4718 – Sluppen, 7468 TRONDHEIM
	Telefon:	73 19 94 10
	Telefaks:	73 19 94 11
	E-post:	postmottak-Trondheim@nilf.no
Bodø	Postadresse:	Statens hus, Moloveien 10, 8002 BODØ
	Telefon:	22 36 72 51
	Telefaks:	22 36 72 99
	E-post:	postmottak-Bodo@nilf.no

ISBN 978-82-7077-861-1
ISSN 0805-9691

